

THE NATURE OF THE PROJECT - INTENSIVE TRAINING PROGRAM IN HOSTEL MANAGEMENT “A CHILD-CENTERED HOSTEL”

Abstract: The problems of the school hostel system in Namibia, and in particular in the Kavango Region are the foundation stone for the emergence and development of the idea to start training for people who work directly with the children in the hostels. To support and promote the harmonious development of children of Namibia, their development as responsible, thoughtful, mature and creative individuals possessing the necessary social and emotional competence is undoubtedly indispensable to improve the quality and qualifications of the staff caring for these children.

Author information:

Rositsa Mihayolva
Senior Assistant PhD in Department of "Social Work"
at "Konstantin Preslavsky" - University of Shumen
✉ r.mihaylova@shu.bg
📍 Bulgaria

Keywords:

Hostel system, Namibia, training program, social work.

Проблематиките на интернатната система в Намибия, и по-конкретно в област Каванго, са основополагащия камък за възникването и развитието на идеята за стартиране на обучение за хората, които работят директно с децата в интернатите. За да можеш да дадеш на другия нещо, самия ти трябва да го притежаваш, за да развиеш в положителна насока потенциална на децата, несъмнено трябва да развиеш първо своя собствен и да работиш постоянно върху него. За да се подкрепи и стимулира хармоничното развитие на децата на Намибия, тяхното израстване като отговорни, мислещи, зрели и творчески личности, притежаващи нужните социални и емоционални компетенции, е несъмнено належащо подобряване на качеството и квалификацията на персонала, грижещ се за тези деца. Спомагането да се разбере по-добре концепцията на детството и важността на този период за бъдещото развитие на децата не само във физически и интелектуален, но и емоционален и духовен аспект. Въпреки дългото ѝ съществуване интернатната система в Намибия е далеч от концепцията и идеята, поставяща детето в центъра на социално-педагогическото взаимодействие и холистичното обгрижване и възпитание на децата за тяхното пълноценно разгръщане на възможности и потенциал. В съвременното общество все по-често разбирането за пълноценно и цялостно развитие на индивида се измерва с добро физическо и интелектуално развитие, докато психо-социалното и духовно развитие остава на заден план, което внася дисбаланс и проблеми от различен характер.

Сърцето и същността на разработената и проведена от автора обучителна програма в Намибия е **подпомагане на холистичното развитие и разгръщане потенциална на децата на Африка чрез обучение на хората, които работят с тях.**

„Пътят от хиляди мили започва с първата крачка“ (Лао Дзъ) – пътят от хиляди мили на автора при първото посещение на Намибия постави съвсем неосъзнато дори тогава първата малка крачка към стартиране и развитие на обучение в тази страна, за хората ангажирани и работещи в интернатната ѝ система. Първото посещение на автора в Намибия през 2012 година се осъществява по покана на сестра Беате Шрьотер, дългогодишна германска мисионерка в много страни на света, действаща активно от 2012 година в Намибия. Трогната от състоянието на интернатната система и битовите и емоционални условия, особено в област Каванго, при които живеят, израстват и се развиват децата в новото ѝ мисионерско поле на дейност, сестра Беате Шрьотер решава, че е крайно належащо да се направи нещо по въпроса, въпреки, че интернатите не са ѝ предоставени като задача и отговорност в мисионерската ѝ дейност в

Намибия. Без ясна визия и идея какво точно може да се направи, освен яснотата за ремонтиране и обновяване на сградния фонд, познавайки автора от предишна съвместна дейност в България в работа с деца и младежи, отправя поканата за посещение и запознаване със ситуацията. Запознаване със ситуацията и организиране на евентуални дейности в свободното време за децата в някой от интернатите в област Каванго е и целта на това първо посещение през 2012 г. По време на посещението авторът успя да посети и да се запознае със ситуацията в частните интернати към мисиите в област Каванго. Основна част от престоя бе в мисията в Тондоро като за децата от интерната периодично бяха организирани занимания и игри в свободното им време, предимно през почивните им дни. Проучвайки и наблюдавайки ситуацията и условията, липсата на организираност и неналичност на документация, бяха разработени проекто предложения за Правилник за вътрешния ред на интерната в Тондоро; примерни длъжностни характеристики на персонала, грижещ се за децата; примерна дневна програма; предложение за досиета на децата и нужните документи, които е хубаво да бъдат включени в тях; допълнителни предложения за документация, регламентираща постъпването и напускането на интерната; както и проекто-предложение за промяна на структурата и състава на персонала, в това число и на съотношението възпитател обгрижвани деца. Съзнавайки позицията си на външни хора и сблъсквайки се с множеството предизвикателства в интернатната система в Намибия, въпреки големия ентузиазъм, имаше яснота поне по един въпрос – всичко това не е достатъчно, няма да промени състоянието на интернатите и начина на обгрижване на децата, докато не се промени начина на мислене и възгледите на хората, които работят с тях. Така възникна нереализуемата според много хора, които я чуваха, идея за провеждане и стартиране на обучение за хората, работещи в интернатите и за такива, които биха желали да работят. Запознавайки се с образователната система и наличните възможности за образование на възпитатели за интернатите бе установено, че към 2012 година не съществува и не се предлага подобно обучение или тренинг за хората, работещи с деца в интернатната система – както в частния, така и в държавния сектор.

Проучвайки по-задълбочено въпроса беше установено, че до 2009 г. в южната част на Намибия, един от католическите свещеници в мисията в Доренфелд, Гунихас е провеждал двугодишен тренинг за катехисти (учители по вероучение) и служители в интернатите. Сведение за това се открива и в историческите хронологии на църквата в Намибия относно *„Педагогическата семинария в Гунихас, която обучава катехисти и персонал за интернатите“* [1, с.840]. За целите на проекта бяха направени интервюта с някои от хората завършили това обучение по различно време: местна монахиня – сестра Ервина взела участие в обучението през 1974/1975 г. и дълги години след това работила в различни интернати из страната, в различни католически мисии и г-жа Ермелинде Широнго минала през това обучение в една от последните групи 2006/2007 г., работеща към момента в частен интернат. Съпоставяйки интервютата на двете дами, участвали в това обучение по различно време може да се синтезира следната информация за същността на обучението провеждано в така наречената Педагогическа/Катехистична Семинария:

- обучението се е провеждало в мисията Доренфелд, която е поддържала частен интернат към католическата църква с настанени в него 1000 и повече или по-малко деца в различните периоди;
- обучението се е провеждало за млади хора – духовници и миряни от мисиите, които са били ангажирани не само с интернатите, но и вероучението на децата;
- целта на обучението е да станат възпитатели в интернати и да могат да преподават вероучение на децата;
- изучаваните предмети посочени и от двете интервюирани, участвали по различно време в обучението, са сходни: педагогика, изобразително изкуство и труд и техника, спорт,

здравеопазване, шивачество, селско стопанство, готварство и хранене, счетоводство, вероучение, въведение в религията, история на църквата, история на спасението, изучаване на Библията;

- участниците в обучението още от първия си ден са били разпределяни като възпитатели, обгрижващи и отговарящи за поне 100 деца с помощта и подкрепата на 4-5 по-големи деца от интерната – така наречените префекти;
- след събуждане и подготовка и изпращане на децата на училище са се провеждали учебните занятия, след което обучаемите продължават със задълженията си в интерната в следобедните и вечерни часове, включително задълженията по работата в интернатите са били и в почивните дни;
- основния прилаган възпитателен метод е наказанието, в това число и физическото наказание, при непослушание от страна на децата или не добро изпълнение на поставените задачи и задължения;
- след оценка и проследяване на обучаемите ежесечно при несправяне адекватно със задълженията или неспазване правилата на мисията, те са били освобождавани от курса и изпращани обратно по домовете им (от курса на г-жа Широнго от 22 започнали в началото обучението са завършили само 6);
- на всеки триместър са били провеждани теоретични изпити.

Обучението в Доренфелд е имало по-скоро по-силно изразен практико-приложен характер с водеща линия на религиозното възпитание. След прекратяването на обучението през 2009 г. в Намибия не се е развила и утвърдила друга алтернатива и възможност за хората работещи в системата на училищните интернати.

„Раждането“ на идеята за организиране на обучение, съобразено с холистичната концепция за човешкото развитие и основни знания при работата с деца, като всеки процес на раждане отне достатъчно дълго време преди да се появи на бял свят. Институцията, заставаща зад обучението в Намибия отговорна за цялостното му провеждане е местната общност на Конгрегацията на сестрите мисионерки бенедиктинки от Тутцинг, които също са ангажирани в интернатната система в област Каванго, и към които принадлежи и сестра Беате Шрьотер – моторът на цялостния процес. След нелесната част на структуриране на обучението, съобразявайки се и с местните условия и начин на живот, потребности, манталитет и култура, както и с намирането на достатъчно добре поддържан частен интернат, който би могъл да служи като пример за сравнение, възникна и неизменния въпрос за финансирането. Благодарение на немски донорски организации (между които “Sternsinger”) през 2015 г. стана възможно осъществяването на първото пилотно интензивно обучение за възпитатели в интернатите в Намибия под наименованието: **Интензивна обучителна програма по интернатен мениджмънт „Детето в центъра на интерната“**. Разработената интензивна обучителна програма има за цел да даде основни знания на хора, които вече работят в интернатната система като икономи/интернатни бащи и майки или като супервайзори, както и на такива, които имат желание за в бъдеще да работят, за работата с деца, възрастовите им особености, както и паралелно с това основни познания по организиране и администриране на работата, работа в екип и мениджмънт.

Продължителността на курса – три месеца е съобразена и с икономическата и социална ситуация в страната и невъзможността на много млади хора да се откъснат за дълго време от семейните си ежедневни задължения и отговорности.

За място на провеждане на обучението бе избран частния католически интернат на мисията „Сейнт Майкъл“, област Кунене, който е изграден, поддържан и ръководен с помощта на семейство англичанка и германец, установили се да живеят в Намибия преди повече от 50 години – семейство Щомел. Към момента интерната е менажиран от местния свещеник и е под

супервизията на монахини от конгрегацията, организираща обучението в Намибия. Интернатът към мисията „Сейнт Майкъл“ на фона на болшинството от училищните интернати в Намибия, и особено на фона на тези в област Каванго, е сравнително добре поддържан и в пъти в по-добро цялостно състояние. С много по-добре запазена и поддържана материална база, по-добри хигиенни и санитарни условия, по-добре поддържана външна част с обособени игрища и детска площадка пред една от сградите. Спалните помещения, дори и пренаселени и несъздаващи условия близки до семейната среда, са по-светли, чисти и приветливи. Санитарните помещения са функциониращи и поддържани, с функционираща канализация и чиста, годна за пиене вода. Разбира се както в повечето интернати в страната водата за къпане е само студена и си остава голяма предизвикателство за децата, особено през зимния период в страната. Редът и дисциплината са на по-добро ниво, но все още благодарение на посевместно използвания в страната метод на физическото наказание, което възпрепятства ефикасността на социално-педагогическото взаимодействие.

В учебната програма на интензивното обучение за възпитатели в интернатите в Намибия, разработена от автора съвместно със сестра Беате Шрьотер, са заложени няколко основополагащи цели, които да спомогнат обучаемите след завършването на обучението да:

- могат да разработят задълбочен план за интернат, в който детето е поставено в центъра и неговото цялостно благосъстояние и благоденствие са приоритетна цел;
- придобият нужните знания и умения, за да могат да работят и управляват ефективно интернатите в съответствие и съгласие с международните и местни стандарти за правата на децата и за тяхното обгрижване извън домашна среда;
- могат да упражняват допълващи семейството задачи;
- са в състояние да подпомагат и подкрепят образователните нужди и усилия на децата;
- са подготвени да посрещат физическите, духовните и образователни нужди на децата;
- придобият нужните умения, за да насърчават и подкрепят развитието на децата, така че те да станат отговорни личности, способни да живеят в хармония със себе си и останалите;
- са готови да си сътрудничат и работят съвместно със семействата и училищата на децата.

Основните използвани методи при провеждане на обучението са лекции и семинарни упражнения, работа в група, ролеви игри, менторство, практически тренинг в интернат, посещение и наблюдение на други интернати, функциониращи по-добре от масовия случай.

Предметите включени в обучението са съобразени с минималните базови нужди от познания нужни за описания тип работа. Като встъпителен предмет, без последващ изпит по него, е заложен предмета „Как да учим“, тъй като целевата група на обучението е в повечето случаи отдавна откъсната от учебния процес, няма завършена пълна степен на образование и правилно изградени навици на учене. Заложени са идеята да спомогнат прякото социално-педагогическо взаимодействие с децата, както и при управленска позиция спомагащи взаимодействието с персонала, предмети са: *Въведение в работа в екип, Обща и възрастова психология, Педагогика, Развлекателни дейности* (за смислено и забавно организиране на свободното време на децата). Друга група предмети свързани директно с управленските умения: *Администрация и Мениджмънт*. За духовното развитие и развитие на моралните ценности: *Религиозно образование* и последната заложена група предмети са свързани със здравеопазването и здравословния начин на живот: *Хранене, Здравеопазване и Лична хигиена*. Подробно описание на предметите и тематиките, които обхващат може да бъде разгледано в Приложение 1.

За провеждането на учебната практика по време на обучението са разработени и указания за водене на дневник по време на практическия опит, както и такива за изготвяне на доклад след приключването на практиката. Докладът включва няколко компонента: впечатления, както положителни, така и отрицателни; трудности – във взаимодействието с децата и в съвместната

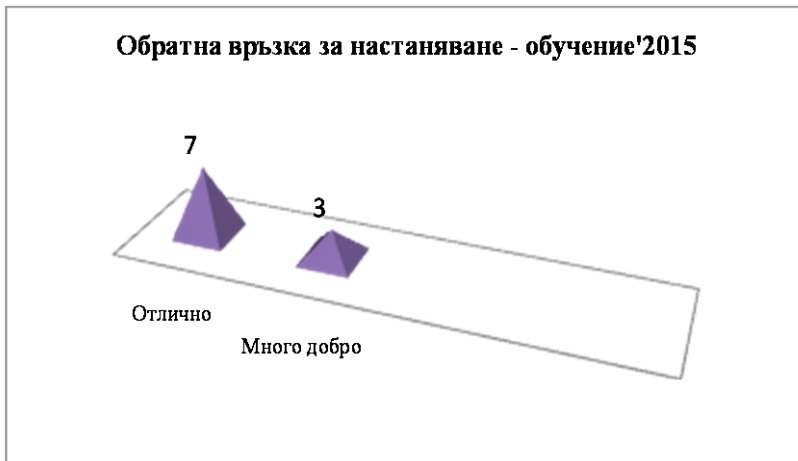
работа с персонала; идеи и предложения за прилагане в бъдещата професионална дейност на обучаемите на придобитите знания и умения по време на обучението.

Преподавателският състав в интензивното обучение за възпитатели в интернати за първоначалните цели на обучението бе съставен от местни специалисти работещи и с дългогодишен опит в сферата на здравеопазването, религията, администрацията и управлението, особено на интернати, и с участието на автора на монографията в основните предмети, отнасящи се до социално-педагогическо взаимодействие с децата, както и работата с екип и групи.

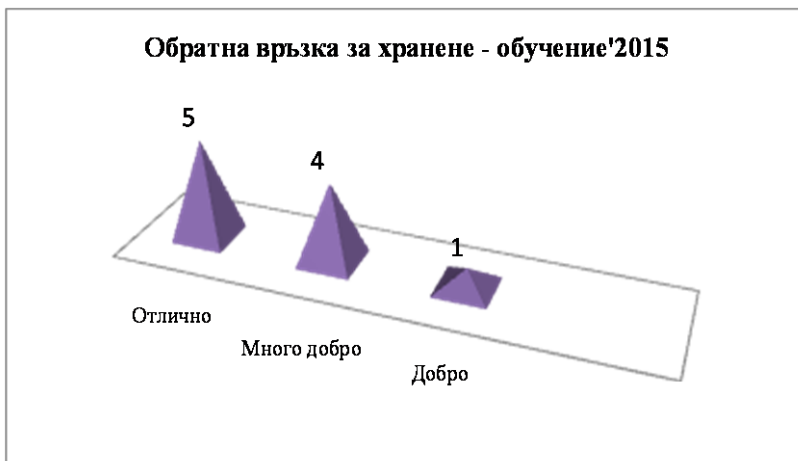
Съществен момент при разработването на цялостната идея на обучението е вплитането на концепцията за холистичното развитие на личността и в самата програма на обучението. Освен заложените учебни занятия, наблюдения и практическа работа, за участниците в обучението допълнително се организират поне две екскурзии, излети и посещения по възможност на културно-развлекателни мероприятия, организирани и честване на празници – рождени и именни дни, национални празници. Дневната им програма е структурирана и балансирана, включваща време за учене, отдих и забавления. Цялостната атмосфера по време на обучението и отношението към обучаемите в социално-педагогическото взаимодействие с тях цели да бъде отправна и опорна точка за тяхното бъдещо взаимодействие и работа с поверените им деца.

Първото пилотно обучение **Интензивна обучителна програма по интернатен мениджмънт „Детето в центъра на интерната“** бе осъществено и проведено след нелесния и дълъг път на подготовка през 2015 година в периода от месеците юни-август. Поради факта, че се провежда за първи път броят на участниците бе ограничен до 10 човека като предимно в обучението бяха включени местни мисионери – монаси и монахини, които играят съществена роля в живота на интернатната система, в частност в частните интернати на католическата църква в Намибия, и особено тези в област Каванго. Част от участниците в първото обучение вече бяха ангажирани и действащи в тази сфера, друга част им предстоеше евентуално бъдещо ангажиране в интернатите в страната. Целенасочено беше отправена покана към тази целева група, тъй като заемайки често управленски позиции в частните католически интернати, мисионерите играят ключова роля в цялостния процес – както управленски, така и социално-педагогически.

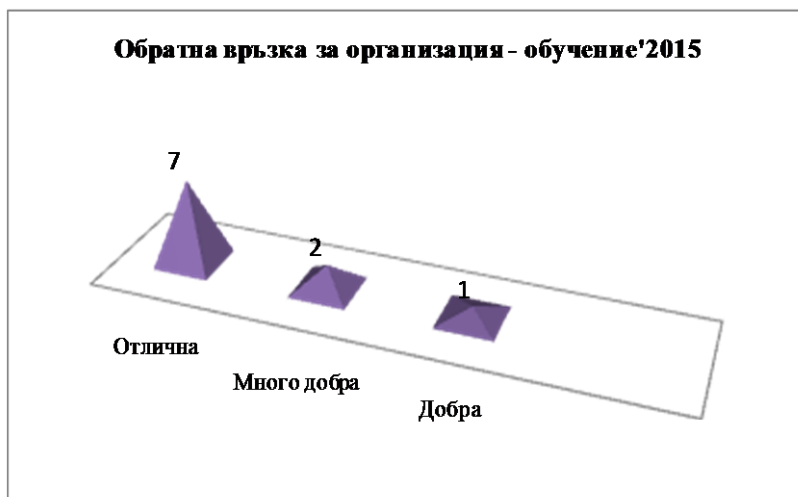
В края на обучението с участниците в него бе проведено проучване на мнението им за пилотното обучение. Анкетирането е проведено анонимно като въпросите в анкетните карти са насочени в няколко основни ключови групи: социално-битови условия (настаняване, храна и т.н.), организация (подготовка, свободно време, своевременно информиране и т.н.) и учебен процес (учебна програма, преподавателски състав). Към всеки от стандартизираните въпроси обучаемите имат възможност и за свободно изразяване на мнение и формулиране на препоръки. Като цяло първото пилотно обучение бе прието много добре и с добър отзвук извън рамките на курса. Още преди завършването на курса имаше запитвания за включване на допълнителни хора към обучението. Положителните резултати и нагласи на обучаемите в различните обследвани групи могат да бъдат проследени в следните няколко диаграми синтезиращи обратната връзка на курсистите в отговор на стандартизираните въпроси.

Фиг. 1

Фиг. 2

Фиг. 3

Фиг. 4

Фиг. 5

Анализирайки изказванията и препоръките от дадената на обучаемите възможност и за свободни отговори, могат да бъдат направени следните обобщения и изводи:

- по-голямата част от тях са благодарни и щастливи, че са имали възможност да получат повече знания и опит по отношение на работата с деца, както и на работата с различни хора;
- одобряват преподавателския състав и изказват благодарност за добре предадените разнообразни и полезни за тях знания;
- високо оценяват добрата организация и добре структурираната програма;
- дават препоръка за евентуално удължаване на периода на обучението поради интензивността му и многото според някои от тях предмети за периода от три месеца;
- отправят препоръки и предложения за продължаване на курса на обучение и в бъдеще.

Година след осъществяване на пилотното обучение бе проведен и мониторинг в периода юни-август 2016 г., за да се проследи развитието и реализацията на първите обучени, както и ефикасността от обучението и степента на прилагане на усвоените знания. Мониторингът бе проведен както чрез анкети, така и чрез лично интервюиране, телефонни разговори и посещение и наблюдение на място на две от местата, където работят в момента хора, взели участие в първото обучение през 2015 г.

Резултатите от мониторинга показват, че повече от половината участвали в обучението през 2015 г. хора работят към момента в интернатната система в различни области на Намибия, в това число и в област Каванго.

Фиг. 6

От всичките осем, човека работещи в интернати в страната четирима от тях са на ръководна длъжност (супервайзори), а останалите четирима работят като възпитатели (т.н. икономи/интернатни родители).

Фиг. 7

На въпросът какво е било полезно за тях от обучението повечето отговарят, че това е предимно как да работят с деца, и то вземайки под внимание техния различен произход и предистория; как да работят като цяло с хора и особено като екип.

Запитани дали получените повреме на обучението знания им помагат в работата, всички интервюирани отговарят положително, допълвайки, че знанията са им помогнали много за по-доброто взаимодействие с децата. Голяма част от тях отговарят, че уменията и знанията получени повреме на обучението им помагат да решават по-лесно възникналите проблеми в работния процес както с децата, така и с родителите и персонала.

За целта на мониторинга бяха посетени на място и два интерната, частни към католическата църква, в които към момента работят хора, участвали в обучението през 2015 година. Единият от посетените интернати е в област Каванго – мисия Тондоро, обект на разглеждане на монографията, а другият посетен интернат е в област Еронго – мисия Валдфриден. Обследваните повреме на мониторинга интернати са били обект на наблюдение от страна на автора на монографията и преди проведеното през 2015 година обучение, което позволява една добра база за адекватен анализ на настоящата ситуация. И в двата интерната заеманата длъжност е супервайзор (ръководител) като в интерната в област Еронго супервайзора е заемал длъжността и преди обучението, докато този в област Каванго е поел длъжността през февруари 2016 година. Посетеният в област Каванго интернат все още има дълъг път на развитие пред себе си, но въпреки трудната ситуация се забелязват усилията и работата на супервайзора, макар и поел длъжността от месец февруари 2016 година, особено в насока социално-педагогическо взаимодействие с децата и екипност в съвместната работа с останалия персонал на интерната. В другият посетен интернат във Валдфриден бе наблюдавана видима положителна промяна на ситуацията на интерната в различни аспекти:

- подобрена околна среда;
- внасяне на душа и отношение в процеса на обгрижване на децата – например поставени картини в спалните им помещения, както и засадени, дори и в стари пластмасови легени, цветя и поставени в помещенията на интерната;
- видимо по-добра хигиена, въпреки, че все още има какво да се желае;
- подобро, разнообразно и пълноценно меню за хранене на децата;
- желание и идея за обособяване на кътове за игра и детски площадки и търсенето в момента на възможности за финансиране и реализиране на идеята;
- планиране на възможности за екскурзии и организирани занимания за свободното време на децата;
- усилия за по-добра екипна работа с персонала на интерната – организиране на периодични срещи и заседания; опит за повлияване на отношението при директното социално-педагогическо взаимодействие на персонала с децата;
- усилия за привличане повече на родителите в цялостни процес на обгрижване и възпитание на децата им в интернатите;
- залагане в целите и програмата на интерната социалното развитие на децата и усвояването на различни социални умения и компетенции.

Поглеждайки напред в бъдещето, както на интернатната система, така и на обучението за възпитатели в тях, възникват различни идеи и концепции. За да се създадат още по-големи предпоставки за подобряване на качеството на работа в интернатната система би било добре провеждането на допълнителни кратки семинари за хората, които вече са минали през обучението, както и осъществяването на супервизия директно в полето им на дейност, за тези, които вече са ангажирани в интернатната система в Намибия.

Относно обучението би било добре да се добавят предмети като компютърна грамотност, физическо възпитание, както и законодателство, особено по отношение на международните и

местни регулации за правата на детето, както и нормативните изисквания и стандарти за интернатната система. В дългосрочен план обучението би могло да се етаблира като еталон за страната, както и да допринесе за развитие на стандартите и изискванията към обгрижващия персонал в интернатната система в Намибия.

References:

1. **Beris, A.P.J., 1996:** From mission to local church, Published by R.C. Church, Windhoek, 1996.
2. **Dierks, K., 2005:** Chronology of Namibian History: From Precolonial Times to Independent Namibia, 2005.
3. **Erikson, E. H., 1963:** Childhood and Society. (2nd Ed.). New York: Norton, 1963.
4. Government of the Republic of Namibia, Namibian's National Agenda for Children 2012-2016.
5. **Kaime, T., 2005:** The Convention on the Rights of the Child and the cultural legitimacy of children's rights in Africa: Some reflections', in *African Human Rights Law Journal*, No 2, 2005.
6. The Education Act 16, Namibia, 2001.